СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 238. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 7-го грудня 1944. No. 238. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, December 7, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ГОДЯТЬСЯ ПРИЗНАТИ ПАЛАТІ ГОЛОС ПРИ ВИРІШУВАННЮ ДОГОВОРІВ

ВАШИНГТОН. — Правнича Комісія палати репрезентантів приняла проект до зміни конституції в тому напрямі, щоб палата мала право затверджувати договори подібно як це має тепер сенат. Конгресмен Сомнерс, предсідник комісії, зголосив резолюцію, щоб змінити точку в конституції, на підставі якої сенат рішає двоматретинами голосів про затвердження або відкинення американських договорів з чужими державами. На місце цього малаб прийти точка в конституції, щоб про договори рішали обі палати конгресу звичайною більшістю голосів.

Заки така резолюція стане обовязуючим законом, вона мусить перейти палату репрезентантів і сенат, а опісля треба ще ратифікації двох третин всіх стейтових леґіслятив.

ЗАКРІПЛЮЮТЬ ОПЛАТИ ДО СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

ВАШИНГТОН. — Палата репрезентантів приняла 262 голосами проти 72 закон, щоб в 1945. р. і робітники і підприємці платили по 1 відсоткови від платні до фонду суспільного забезпечення („Сошел Секюриті"). Голосування виказує 29 голосів більше, ніж потрібно до переголосування спротиву президента, колиб він заложив своє вето. Адміністрація домагалася, щоб причинок до суспільного забезпечення піднести до висоти 2 відсотків по обох сторонах.

Законопроект піде тепер до сенату. Дехто є того переконання, що сенат не прийме цієї постанови і тому треба буде шукати компромісу. Надіються, що стане на заплаті півтора відсотка.

ПРОДАЖ БОНДІВ НАГЛО ЗРІС.

ВАШИНГТОН. — Внаслідок меткости корпорацій продаж бондів Шестої Воєнної Позички підскочив до 89 відсотків у цілому краю. Загальна сума з продажу бондів досягла $12,468,000,000, а ціла позичка, як звісно, має принести 14 біліонів.

ПЛЯНУЮТЬ ЩЕ ОДИН ПОСТ У КАБІНЕТІ.

ВАШИНГТОН. — Високі урядовці випрацювали плян створення ще одного департаменту при адміністрації, а це департаменту закордонної торгівлі. Голова цього департаменту мав би становище члена міністеріяльного кабінету. Новий депертамент мав би перебрати закордонні справи від теперішнього торговельного департаменту і Адміністрація Чужинної Торзівлі.

„НАЙБІЛЬША АРМІЯ — ЦЕ СОВЕТСЬКА".

ВАШИНГТОН. — Змістовний огляд советських осягів на суші, на морю і в повітрі подають спеціялісти в справах російської воєнної сили в найновішим числі Армі енд Неві Джорнал. Ґенерал майор Г. Ісаєв із советського ґенерального штабу твердить, що „Червона Армія без сумніву є найсильнішою і одною з найліпше вишколених армій у світі". До такого стану советської армії причинилося наукове трактування розвитку армії. Советські знавці воєнного діла розвивали кожну ділянку армії рівнорядно, не зменшуючи вартости одного роду зброї поприи другий. Розвиток ішов упродовж цілого часу між однією й другою війною. Ісаєв заявляє, що советські тенки марки 34 є найліпшими у світі, а тяжка артилерія доведена до досконалости. При її помочи советські війська могли поступати кожного дня по 10 кільометрів.

МІЛІОНИ ВИДАНІ НА НОВІ ВОЄННІ РАКЕТИ.

ВАШИНГТОН. — Бюро Воєнних Інформацій оприлюднює дані про міліонові видатки на нові ракети, вживані в теперішній війні. В оповістці є натяк, що Злучені Держави мають якусь нову тайну зброю, яка може показатися успішною в докінченню війни. Розвиток ракетів дійшов до такої висоти, що в першім кварталі 1945. р. треба буде видати по 100 міліонів місячно на саму амуніцію для ракетів. Досі вживали ракетів американські воєнні кораблі проти ворожих субмарин з великим успіхом.

МАЄТОК ВІЛКІЯ ЗАПИСАНИЙ ЯК ТРОСТ.

НЮ ЙОРК. — Колишній кандидат на президента з рамени Републиканської Партії Вендел Вилкі, який помер 8. жовтня, полишив свій маєток у формі тросту для свого сина Филипа, що служить тепер при американській воєнній фльоті. Син дістане маєток, як перейде 30 літ життя. У міжчасі дохід з маєтку буде діставати вдова пані Едит Вилк Вилкі до висоти 75%, а решту має йти до маєтку. Крім цього вдова дістає доми й особистий маєток небіжчика, який він мав при смерти.

Американські втрати в румунських підприємствах

ВАШИНГТОН. — За інформаціями Пертінакса, передаваними різними пресовими аґенціям, тижнева продукція нафти в Румунії впала з півтретя міліона до пів міліона ґальонів. Це сталося внаслідок вивезення до Советів 23,000 тон машинерії.

Московський уряд, забираючи машинерію, робить це на засаді, що йому належиться всяка власність на речах, які належать до німців. Одначе такій тактиці противиться Анґлія й Америка кажучи, що хоч машинерія прийшла колись до Румунії з Німеччини, але за ню заплатили або британці або американці. Арґумент, що відшкодування не можна домагатися на сліпо і що треба брати під розвагу потреби даного краю, не мають ніякого значіння для росіян. Для них є міродайними хіні потреби й тому вони беруть, що їм подобається.

АМЕРИКАНСЬКА ВІЙСЬКОВА ҐАЗЕТА ЗАРОБЛЯЄ $3,000,000 В ЕВРОПІ

НЮ ЙОРК. — В військовій ґазеті „Старс енд Страйпс", що виходить для вояків в Европі, поміщуються найрізнородніші новинки про Америку. Отже є там про недостачу цигареток, про паради, що ми їх підготовляємо на випадок перемоги, про недостачу амуніції і т. п. Про це говорив полковник Енслі Левелин, директор цеї ґазети, на зібранню в клюбі Єнк при 42 вулиці. Він теж виявив, що лише в його районі у Франції ця ґазета заробила $3,000,000 від квітня 1942 р. Вона почала виходити як образковий тижневик у 2,000 примірниках, а тепер виходить як щоденник у 1,000,000 примірниках. На початку працювало при ґазеті 5 вояків і 2 офіцири, а тепер працює 156 і 13 офіцирів. Ґазета видається в Лондоні, Парижі, Марсей і Безансон. Деякі ґенерали вважають цю ґазету за важнішу ніж харчі для втримання настрою вояків.

ВЕЛЕС НАГАДУЄ АЛІЯНТАМ ПОТРЕБУ ЄДНОСТИ

НЮ ЙОРК. — У синдикованій статті Сомнера Велеса находимо вказівку, як Аліянти мають поступати, щоб не доводити до розгардіяшу, що його слідно в Італії. Аліянти не довезли там ні харчів ні топлива навіть у мінімальній кількости, яка там потрібна. А ще гірші відносини запанували там на політичнім полі тому, що Аліянти не спромоглися на ніяку тактику, яку можнаб вважати розумною. Анґлія присвоїла собі право недопускати до створення незалежного італійського уряду, а це приносить дуже лихі наслідки.

Америка противна британській політиці в Італії

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції у відповідь на запит, заявив секретар стейту Едвард Р. Стетиніюс, що американський уряд консеквентно стояв на становищи, що склад італійського уряду це чисто італійська справа, хіба де вмішані військові справи. Американський у[illegible] давав італійському урядови до зрозуміння, що він противиться графови Сфорці. Америка сподівається, що італійці розвяжуть свої проблеми згідно з демократичними засадами. Ця політика відноситься з тим більшим притиском до урядів Обєднаних Держав у їх визволених територіях.

ВЕЛИКЕ ЗДИВОВАННЯ В БРИТАНІЇ

ЛОНДОН. — Британська публична опінія була поражена гострою критикою британської політики американським департаментом стейту. Англійські часописи подають вістку про американську заяву під такими наголовками, як: Поражаюча заява! Америка дає догану Британії за політику! Просто поличник!

Британці є сильно здивовані, що Британія не питалася американської опінії в справі італійської ситуації, а ще більше, що Британія навіть не повідомляла Америки, як ветувала встановлення Сфорци італійським міністром заграничних справ.

Уряд покищо ще не дав офіціяльної заяви.

ЧОРЧИЛ ПРО ПОЛІТИКУ БРИТАНІЇ В ГРЕЦІЇ

ЛОНДОН. — Британський премієр Чорчил запевнив британський парлямент, що британська політика в Греції зміряє до того, аби дати грецькому народови нагоду висказати виборами свобідно свої бажання чи він хоче монархії, чи републики, правого чи лівого уряду. „Поки греки не будуть мати нагоду це зробити", говорив Чорчил, „ми не будемо вагатися вжити британської армії в Греції, аби вдержати в Греції закон і порядок".

АМЕРИКАНСЬКА ЗАЯВА ВИКЛИКУЄ СЕНЗАЦІЮ В ІТАЛІЇ

РИМ. — Заява американського секретаря стейту про політику Америки в Італії викликала тут справжню сензацію. Передусім вона перечеркнула всі дотеперішні заходи Бономія коло створення нового міністерського кабінету. Італійці вдоволені становищем Америки.

БРИТІЙСЬКІ ПОВЗИ СТРІЛЯЮТЬ НА ЛІВИХ ДЕМОНСТРАНТІВ В ГРЕЦІЇ

АТЕНИ. — Завзяті вуличні бої між лівими ґрупами грецьких повстанців і роялістичною поліцією йдуть далі. Британські повзи стріляють на облягаючих поліцію греків.

ТРЕБА БУДУВАТИ КОЛИБИ НА НІМЕЦЬКОМУ ФРОНТІ НАД РЕНОМ.—Зяма прийшла в Европі скорше, як її надіялися. І гостріша вона цього року як бувало давніше. Ось тому докучає студінь і нашим воякам, що стоять над Реном. Там і будуються, як це бачимо на образку, колиби, щоб мали вони де загрітись, відпочати, чи переспатись, як не є в бою.

ТРЕТЯ АРМІЯ БЄ ПО ЛІНІЇ ЗИГФРИДА

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Війська Третьої Американської Армії під ґенералом Джорджом Петеном перейшла через місто Зарлавтерн та почали бити по позиціях головної Лінії Зигфрида, підчас коли інші частини цеї армії вдаряють у північнім напрямі, на Зарбрікен і Зареґімін.

Цей бій за 54 квадратові милі багатої Зарської Кітловини є найважнішою кампанією всего аліянського фронту. На Зарбрікен падуть американські гарматні кулі що дві минути, а Зареґемінам загрожує кілька американських колюмн одночасно.

На півночі американські війська перегруповуються, а на полудни Американська Сема й Французька Перша Армія очищують Альзацію з ворога.

НІМЕЦЬКА ПОВІТРЯНА СИЛА ДАЛІ МЕНШАЄ.

ЛОНДОН. — Німці знову пробували протиставити свої зменшуючіся повітряні сили американським рейдовикам зо звичайним фатальним результатом для себе. Коли американські бомбовики зявилися над Берліном, німці кинули проти них кількасот літаків; американці збили з них 91.

Американський рейд на Берлін замітний тим, що таких рейдів не було вже кілька місяців.

Одночасно американці атакували муніційні склади, промислові й залізничі цілі коло міста Мінстера.

АРМІЇ ГРОЗИТЬ БРАК ҐУМИ.

ПАРИЖ. — Ґенерал Айзенговер заявив, що американські армії, що воюють здовж границь Німеччини, стоять перед недостачею ґумових кол. Ця загроза така поважна, каже ґенерал, що коли положення не поправиться, то американські війська в Франції будуть примушені в лютім закинути десяту частин своїх кол.

Ґенерал добачує причину цеї недостачі в тому, що через війну ґума на колах стирається більше, ніж цього сподівалися.

ФРАНЦУЗИ ІҐНОРУЮТЬ НІМЕЦЬКІ ПОГРОЗИ.

ПАРИЖ. — Французький уряд заявив, що він не буде слухати ніяких осторог Німеччини. Він буде трактувати німецьких бранців відповідно до інтернаціонального закону, а французьких горожан, що співпрацювали з німцями, відповідно до французького закону.

Таку заяву подав у французькім парляменті Рене Плевен, заступник міністра заграничних справ, у відповідь на запит одного посла, що уряд думає робити супроти офіціяльної німецької загрози відплачуватися репресіями на французькі розстріли бранців за кожного французького вояка, вбитого снайперами.

АЙЗЕНГОВЕР ОСТЕРІГАЄ НІМЦІВ ПЕРЕД НУЖДОЮ.

Ґенерал Айзенговер повідомив німецький народ, що він не може розчисляти на поживу, топливо й одіж від військових урядів, що будуть займати Німеччину. Казав ґенерал, що аліянтські армії довозять собі переважну частину своїх вимогів і вони просто не всилі давати допомогу населенню Европи. Тому ґенерал радить німцям не нищити припасів і закинути політику палення землі, а зате щадити припаси поживи, насіння, навози й рільничі машини, бо без них їм грозить голод, за який вони зможуть винувати хіба себе самих та свій провід.

КАНАДІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАЙНЯЛИ РАВЕНУ.

РИМ. — Канадійські війська добули світлим окружаючим маневром важне італійське місто Равену, що лежить коло Адрійського моря. Німці відступили, не пробуючи навіть воювати вулиця за вулицею, як це вони звичайно робили по інших італійських містах. Завдяки цьому важні памятки візантійської архитектури, мозаїки й різьби, яких повно в Равені, врятовані.

На інших відтинках італійського фронту змін нема.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ДІЙШЛА ДО ОЗЕРА БАЛАТОНУ.

ЛОНДОН. — Червона Армія на Мадярщині посунулася за добу 18 миль на захід й досягнула озера Балатону, що становить головне забороло перед Віднем. На інших відтинках російські відділи дійшли на віддаль 52 миль від австрійської границі. Російські війська находяться тепер 79 миль від хорватської столиці Загребу та 155 миль від Італії.

КИТАЙ ПЕРЕСУВАЄ ВІЙСЬКА ПРОТИ ЯПОНЦІВ У КВЕЙЧАВІ.

ЧУНКІНҐ. — Китайський уряд кинув проти японських військ, що наступають на провінцію Квейчав, нові війська, які досі через шість літ стояли в північно-західнім Китаю та не пускали комуністичних військ з півночі. Обсерватори вважають цей приказ незвичайно замітним; бачуть в ньому доказ, що відносини між національним китайським урядом Кай-Шека й комуністичним урядом у північнім Китаю поправилися.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City. N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну ядреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КОНСТИТУЦІЯ, ЩО МАЛА БИ БУТИ „ВЗОРОМ"

Московська „Правда" відсвяткувала таке диво як „8-ліття Сталінської Конституції", себто тої, що зістала „ухвалена". 5. грудня 1936 року. Уже те, що її називають „сталінською конституцією", вказує на стару російську звичку, бо давніше цар робив такі „презенти", а тепер Сталін обдаровує народи Росії ось такими різними благодаттями.

Та це ще найменше. Бо важне те, що саме та конституція принесла людям в дарунку, які полекші дала різним народам і державам, що їх силою заставлено бути в Советськім Союзі. Бо що можуть вартувати гарні слова і параграфи, якщоби і були видрукувані на папері, якщо дійсність виказує щось інше? А саме в Советах є так, що навіть ті речі, що є в паперовій конституції, не гармонізують ніяк з дійсністю. Це знаємо найкраще ми, американські українці, що пильно слідкуємо за долею України і українського народу під Советами. Та навіть і без цього таки нахабним являється нам така писанина в московській „Правді", що представляє сталінську конституцію як щось досконале, як „взірець" для других країв і народів, зокрема для демократій, в тому і таких, як наша американська демократія.

„Правда" пише в ступній статті, в якій славословить згадану конституцію, що „советська демократія є найбільш послідовною демократією в світі". Так, коли мова про советський режім, то він є послідовним. Щодо цього немає в нас ніякого сумніву. Але що спільного має цей режим з демократією? Правда, влада повинна би бути тим знаряддям, при помочі якого здійснюється демократія, але чи так є з владою в Советах? А далі: про яку це демократію мова? Демократію з диктатурами, примусовою працею, виселеннями, карами без суду і т. п., як це є у Советах? Хто видав таку демократію? Хто і де називав такий режім демократичним крім одних комуністів? Хто коли називав конституцію демократичною, яка не ґарантує свободи слова, яка визнає тільки одну політичну партію? А саме про таку конституцію тут мова і про таку демократію, що випливає з цеї конституції. Так, це є конституція, але „сталінська конституція" і „сталінська демократія". Їх то поручають тепер з Москви „робітничим масам цілого світу". Всі ті робітничі маси мають тепер звертатись до Советів і шукати там натхнення і допомоги в їхніх намаганнях „мати демократичну систему у своїх власних краях". Так пише „Правда".

Ось ця писанина московської „Правди" не є для нас ніякою особливою новиною. Хто читає комуністичну пресу в Америці, той знає, що вона проповідує таке саме вже десятками років. Вона вчить нас тут на американській землі весь час, щоби брати собі в нашому „недосконалому" демократичному життю взір з „сталінської демократії", як то нам вести робітничі, культурні, громадські та державні справи краще й ліпше. Та на щастя, ось та пропаганда не стягнула ще з престола нашу конституцію і демократію! Ще всі ми таки відчуваємо, що хоч не ставимо світови нашої конституції й демократії за взір, як це робить Москва з своєю, але й не беремося її міняти за „сталінську конституцію і демократію", обагрену кровю міліонів невинних жертв московської диктатури.

Проект забезпечення здоровля для всіх

Від якогось часу говориться в Америці багато про забезпечення здоровля. Різниться забезпечення здоровля від забезпечення життя тим, що підчас коли забезпечуючий своє життя, має на ціли не захоронити свого життя, а тільки свою родину перед маєтковими втратами, полученими зо своєю смертю, то забезпечуючий здоровля спарвді робить певні кроки для захорони свого здоровля, а тим самим життя. Отже забезпечення здоровля не виключає забезпечення життя, а його властиво доповнює.

Зацікавлення громадянства Америки справою забезпечення життя вже перейшло поза межі дискусії, коли вже навіть у конгресі появилися проекти заведення загального забезпечення здоровля мешканців краю і ці проекти обєднано в один під назвою проекту Ваґнера, Морея й Дінґела. З дещо відмінним від нього проектом виступила недавно так звана здоровна програмова конференція, зложена з визначних лікарів, економістів і адміністраторів. Плян цеї конференції, щойно оголошений публично, має на цілі обняти забезпеченням здоровля кожного мужчину, кожню жінку й кожню дитину в Злучених Державах. Плян має на цілі обеднати медичні сторони й фінансові цілі так, аби кожна особа в Америці мала забезпечення здоровля, без огляду на те, чи вона має гроші за забезпечення платити, чи не має.

Ця справа зо заплатою натякує нам на ті трудноці, які мусить побороти здійснимий плян забезпечення здоровля. Таких трудноців є багато, а фінансова трудність це одна з перших. Обертається вона очевидно коло питання: як платити за лікарську пораду чи [illegible] людям було лекше платити за лікарську поміч, аби вона не падала на них наглими й високими оплатами, бо такі оплати часто унеможливляють лікарську поміч якраз тоді, коли її найбільше потреба. Через цю причину часто трапляється й так, що хора людина, згляднo її родина, бере для хорого якунебудь лікарську поміч, вдоволяється гіршою помічю тоді, як хорому треба надзвичайної, спеціяльної помочі. В таких випадках, через свою нездібність платити за вищу поміч, хорий може діставати поміч таку, за яку йому взагалі не варта платити.

Властне плян, вироблений здоровною програмою конференцією, за словами її членів, поборює всі ці трудноці: він з одного боку облекшує спосіб плачення за лікарську допомогу, а на другий бік дозваляє людині дістати лікарську поміч такої високої якости, що забезпеченому оплачується платити за поміч.

Плян конференції різниться від конґресового проекту Ваґнера, Морея й Дінґела передусім тим, що підчас коли конґресовий проект задумує завести центральну орґанізацію забезпечення здоровля, то плян конференції виходить зо заложення децентралізації, яким признає місцеву відповідальність, добровільні шпиталі і т. і. Береться при тому спеціяльно під увагу потреби сільських округів та людей, забідних, аби оплачувати кошти забезпечення здоровля.

Цей плян теж бере під увагу інтереси лікарів, захороняє стан лікарів, дає вище становище спеціялістам і в цей спосіб заохочує лікарів до кращого лікарювання.

Конференція взяла собі теж за завдання придумати такий плян забезпечення, при якому й робітники, і роботодавці, і ті, що працюють для себе, причинялисяб до забезпечення відповідно до своєї маєткової здібности. При цьому пляні забезпечення здоровля найбідніші верстви населення мали би мати в тому зглядi допомогу з податкових фондів.

Зоглядy на те, що пересічна родина вже тепер видає коло 3 проценти своїх приходів на лікарську поміч, то плян новий вимагав би від неї малощо більшого видатку. Він властиво цей видаток тільки унормував би, зробив би його більше правильним.

Проект спирається радше на цілий край, ніж на стейти, бо багато стейтів не має відповідних фінансових засобів, аби завести в себе якийнебудь плян забезпечення здоровля. Це треба піднести, власне супроти опертя пляну на стейтові й місцеві встанови.

Плян конференції мав теж на меті забезпечити для кожного чоловіка основне право вибирати собі лікарів і шпиталі після особистого, чи ґрупового, волі. Існуючі шпиталі, клініки й добровільні пляни забезпечення здоровля мали би існувати далі, хоча вони мали би право давати лікарську обслугу для нової системи.

Отсі дані про новий плян забезпечення здоровля, підобрані з пропущенням технічних подробиць, які легко могли би затемнити справу, яку мають пояснити, дають нам деяке поняття, які то розбіжні інтереси мусить узяти під увагу якийнебудь плян забезпечення здоровля, а рівночасно дасть нам поняття про те, як пожиточні й корисні є того роду пляни.

Микола Чубатий.

Арабське обєднання та справа Палестини

Як при кінці попередньої світової війни, так теж й тепер стає актуальною справа арабського світа, а з нею невідлучно звязана справа поладнання жидівської національної держави в Палестині.

В часі попередної світової війни араби були ще народом недержавним, підданими турецького султана. Розсадити турецьку державу, союзника Німеччини та Австрії, можна було найлекше через розбурхання національного арабського руху. Анґлійцям ця справа удалася знаменито. Велику ролю в тій справі відіграв відомий полковник Лоренс, анґлійський патріот, але теж горячий прихильник арабського визволення. Арабам за їх співпрацю з Анґлією обіцяли тоді утворення зєдиненої арабської держави, що одначе по попередній світовій війні не сталося.

Арабське питання, на велике розчарування самого полковника Лоренса, Анґлія розвязала в той спосіб, що потворила низку малих самостійних або напів самостійних арабських держав, які остали під впливом та контролею Анґлії. Ще найбільш самостійною арабською державою був Єгипет, але всі інші арабські території, як Савт Арабія, Гіджас та Трансйорданія, були властиво анґлійськими протекторатами. Ірак та Палестина були знов мандатами, переданими Анґлії Ліґою Націй. Ірак скоро усамостійнився, натомісць Палестина, зі своїм мішаним арабсько-жидівським населенням, стала предметом найбільших клопотів Анґлії.

Декляраця Балфура та арабські інтереси.

В році 1919 міністер заграничних справ Великої Британії, лорд Балфур, поробив великі обітниці жидам, що виразно входили в колізію з аспіраціями арабів. А саме лорд Балфур оголосив тоді декларацію, в якій обіцював жидам створити з Палестини жидівську державу. Способом, яким це могло статися, мала бути свобідна іміґрація жидів до Палестини. В той спосіб мало побільшуватися жидівське населення в Палестині. Ось такою є відома Декларація Балфура.

Отся Декларація Балфура виразно входила в зудар з інтересами палестинських арабів, а посередно також з інтересами цілого арабського світа за яким морально стоїть також магомеданський світ неарабського національного походження. Декларація Балфура стала проти проарабської політики полк. Лоренса та в результаті не вдоволила ні арабів ні жидів.

Вдоволяючи арабів мусіла Анґлія йти проти жидів і спиняти іміґрацію жидів до Палестини. І навпаки, відкриваючи свобідну іміґрацію жидів до Палестини Анґлія згуртовувала весь арабський світ проти себе.

Впродовж 25 літ політика Анґлії опиралася на уступствах, раз для арабів, другий раз лдя жидів, невдоволяючи ні одних ні других.

Жиди розвинули живу аґітацію за переселенням жидів до Палестини. Гроші на господарську розбудову Палестини достарчило всесвітне жидівство з американськими багатирями у проводі. Успіхи жидів в Палестині були очевидні, навіть для найбільшого скептика. Поперше, число жидів зросло майже двократно. Жиди розбудували частину Палестини, де вони живуть, у прекрасно загосподаровану країну, даючи зарібки не тільки місцевим жидам, але також арабам.

Та це не спинило національного руху серед арабів. Протианґлійське наставлення арабів стали використовувати німці та звертати арабські симпатії в сторону Німеччини та других протианґлійських держав. З другого боку таки серед самих арабів зродилася потреба ближчого обеднання малих арабських держав в одну могутню державу. Перешкодою тут стали малі князики, поустановлювані в кожній державі зокрема.

Обєднання арабських держав в одну федерацію.

Напір громадської опінії серед арабів зробив таки своє і недавно відбулася панарабська конференція в Каїро, на якій запали рішення, що арабські держави, не тратячи ще своєї самостійности, мають утворити вільний союз арабських держав під проводом наймогутнішого короля Єгипту. Домагалися там не тільки включення Палестини до панарабської федерації, але також Сирії та ливанської держави, що були досі під протекторатом Франції, як мандати з рамени Ліґи Націй. Національно обєднавчий рух серед арабів знов зактуалізував жидівську справу. Анґлія бажаючи йти на руку арабам, ще перед війною видала так звану Білу Грамоту, силою якої по кількох літах спинялася жидівська іміґрація до Палестини взагалі. Саме цього року на весні надійшов той час цілковитого спинення жидівської еміґрації до Палестини. Ж и д і в с ь к а справа в Палестині найшлася в невимовно прикрій ситуації. Праця понад 20 літ могла би бути змарнувана, бо недопущення нових свіжих сил до Палестини ослаблює жидів в цілім краю у відношенні до арабів.

Та як у світі арабськім пішли кличі за тісніше обеднання арабів, так само по цілому світі стали лунати голоси жидівства за остаточним користним вирішенням жидівської справи через утворення жидівської держави в Палестині. Проти себе стали два непримиримі противники — араби та жиди, а серед них стоїть як суддя Анґлія зі своїм трудним положенням з огляду на потрібну їй прихильність як арабів так і жидів.

Арабська поміч у війні та рахунок виставлений Анґлії.

Не зважаючи на сильні заходи всесвітного жидівства, справа утворення жидівської держави в Палестині нині ще дуже далека від своєї реалізації. Причини того треба шукати в дуже важливім положенні арабського світа для Анґлії. Араби поселені в околиці суезького каналу, а прилягаючі арабські краї багаті в нафту. Тому араби є в силі дуже болючо пошкодити Анґлії на випадок війни в тих околицях; але й можуть так само помогти.

В часі теперішної війни прихильна для Анґлії постава арабських держав Єгипту та Іраку прямо рішили перемогу Анґлії в околицях суезького каналу. Так було тепер, таке саме може повторитися і в майбутньому. Тому Анґлія не хоче собі зражати арабського світа та не в силі заспокоїти жидівських домагань, себто утворити для них в Палестині національну державу.

Це викликує з другого боку нервову ситуацію серед палестинських жидів. До слова стають приходити не-леґалістично настроєні сіоністи, але скрайні націоналісти-терористи, що вийшли з табору сіоністів реформістів Жаботинського. Саме недавно з ґрупи терористів Штерна вийшли два вбивники, що в Каїро замордували анґлійського амбасадора на Близький Схід, лорда Мойна. Премієр Чорчил кинув осторогу в сторону палестинського жидівства, поширюючи відповідальність за замордування анґлійського дипльомата на ширші коло палестинських жидів. Це викликало реакцію жидів по всьому світу в формі обновлених домагань виконати декларацію Балфура в її 25-річчя проголошення.

Справа нині представляється так, що немає великої надії, щоб жиди могли тепер дістати власну державу в Палестині. Анґлія мусить тепер рахуватися з арабським світом більше ніж це було в інших часах. На Близькім Сході, на терені магомеданського Ірану, арабського Іраку та в Індії, справа арабсько-музулманського світа стає дуже чутливою і Анґлії важко наражати свої великодержавні інтереси для жидівської справи. Тому на тих територіях готово лишитися все по старому. Проти себе, як і досі стоятимуть араби та жиди, і ніяка рішальна політика тут для Анґлії майже неможлива.

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю"

91)

— Кому з того користь буде? — питав розважно Паволоцький. — Ґіленшмидта проголосять тоді героєм, а полки в кращому випадку здесяткують. За таку персону можуть розстріляти й кожного пятого. Очевидно, така річ моглаб вдатися в боєвій лінії. Але Ґіленшвидт не в тімя битий. В бою його ніхто не побачить, більш як певно.

— Нічого з тим паном не станеться, можу вас впевнити, — тягнув своє Немирич. — Ще ордер дістане за так важне викриття. Наше знов нарікання — це хахлацьке накивання пальцем в чоботі. Справи воно не направить. В доморослих революціонерів починаємо бавитися.

— І це правда, — погодився Караґеорґієвич. — Критика наша начальству буде відома не далі завтрішнього дня. Мушка певно постарається рознюхати, чого то ми зчаста так збираємося і що говоримо, — говорив перестерігаючо.

— Отож воно й є, — невдоволено буркнув Вачнадзе. — Ґіленшмидт плечі на царському дворі має. Корпус йому не відберуть, як що самий не схоче.

— А чи не можуть забрати з корпусу кавказьку дивізію і ґенерала Хеличцького? — висловив здогад безвусий князь Трубецький.

— Це більш правдоподібне, — потвердив його одноліток, хан Єриванський.

— Аж тоді ми пропали! Не зістанеться у корпусі ні одного путящого ґенерала. Хоч би Чорний та Стенбок скоріше вернулися.

— Ви от, панове, надто зацікавилися командантом корпусу. А ніхто з вас не думає про те, докиж ми відходитимемо? Віддаємож німцям власну територію, — запитом змінив дразливу тему розмови Паволоцький.

— Доки? Поки фронт не вирівняється у рівну, наче струна лінію, — йому відповідали.
— Що, як що, а ґенерал Еверт у вирівнуванню фронтів майстер неабиякий.

Думаєте, що ґенерал Іванов від Еверта гірший? Не ображайте Іванова!

— Два чоботи пара! От тільки вирівнання відхоплює у нас цілі провінції.

— І ще відхопить не одну, будьте певні...

— Відхопить, чи не відхопить, це не аж так важна справа, як би на тому й стало! — вислухавши завваги говорив Паволоцький. — А от, скільки людей заженуть у безвісти, скільки погине їх з голоду й холоду, над цим подумати належить. Бо кого ми боронимо? Народ! Боронимо селянськими синами. Цар і уряд далеко. Зрештою, їм і волос з голови не впаде, хочаб всі вони в німецький полон навіть попали. Кожний з нас боронить свою народність, свій край у першу чергу, і щойно як скупність країв і народів те, що зоветься російською імперією. Мені рукою подати до провінції, звідки пішов мій рід і тому говорю так. Певно, ми також сліпо можемо виконувати накази начальства, без думання. Мовляв — не наш розпорядок — не наша й відповідальність. Чи доцільно це? Досить вже Галичину знищили. Мусимо чесно обороняти те, що оборонити в наших силах. Бо, здається мені, — Паволоцький підніс голос — що в пляни нашого командування входить продовження відступу до Дніпра і західної Двини. Це половина половина українських ґуберній і трохи не вся Білорусь.

— Увесь фронт відходить. Що ми самі можемо вдіяти?

— Не захоплюватися відступальними настроями. Показувати начальству, що ми не визбулися здібности наступати. Пригадайте Олешичі. Будь на місці Стенбока — Володченко, а на місці Хелчицького — Ґілешмидт, — ми відходилиб при перших ворожих стрілах. Відходилиб що хвилі ворогом тиснені, а може і в полон цілим корпусом пішлиб. У всякому разі понеслиб багато більше страт забитими і всякими без відома пропавшими, ворогови страт не спричинивши. Бій і доказав, що наш вовк, коли вже не лев. Але і льви втікатимуть, раз командують ними барани і заяці. Вірю, що довго так не тягтиметься. За нами Буг, природна перешкода ворожому натиску на наші землі. Щось думають ґенерали Рузський, Лечицький, Брусілов. Наказу відходити без спротиву вони не видадуть.

Наступні дні виявили більше ще число баранів і заяців на високих командних посадах. Льви і вовки тому мусіли відходити за Буг. Лев Хелчицький ні його вовкувата кавказька дивізія Ґіленшмидтови, після лекцій лезґінки стала не подушу. Її справді з корпусу забрали десь на інший фронт, як хлопчаки Трубецький і Єриванський передбачували. На місце вибувшої дивізії до корпусу Ґіленшмидта прилучили збиранину з пограничних кінних бриґад. Три дивізії корпусу перейшли за Буг в районі Городилович-Литоверів. На захід від Буга залишилася одна 16-та кінна. Гусари й улани впродовж двох днів відбивали ворожі атаки на Грубешів, однак врешті мусіли місто залишити, завдяки невитримці сусідів. За Дорогуськом німці захопили неушкоджені мости, встигли просунутися за Буг аж під Любомль, трохи від Ковля на захід і розширити забузький свій фронт на південь напроти Дубянки, Від Дубянки до Народля фронт тягнувся по Бугу. Піші полки звідтам відходили на південь у дугу, що її творить Буг коло Стрижова на Холмщині і Устялу[36]) на Волині, напроти Володимира Волинського. Обі місцевости лучив одинокий стратеґічний міст, збудований наспіх вище ріки Лучи.

(Дальше буде).

[36]а) Де в Буг впливає ріка Луча.

Галицька церковна митрополія Перед 200 літами

II.

Стан епархій і церков в епископстві Львівськім, Галицькім і Каміниця Подільського. Описаний в 1761 р. в звідомленню до Римської курії Преосвященним Львом Шептицьким, епископом львівським, галицьким і каменецьким.

Єпископство Львівське, початково Галицьке і Каменець-Подільське, створене коло 1533 р. і перетворене з Митрополії Галицької, відділеної від Митрополії Київської. Галицька Митрополія з цеї причини, що після останнього законного єпископа не поставлено вже митрополита, а також тому, що через різні незгодини, переслідування й напасти ворогів підупадала, не повстала більше як митрополія, лише як згадане епископство.

Заложення цього епископства вийшло з привилею, даного на гаряче прохання вельмож і мешканців українських земель у згаданім 1533 р. (мае бути 1539., за доказами Якова Головацького — Ред.) дня пятого після свят одинацять тисяч дів у Кракові. Привилей був даний польським королем Жигмонтом Августом Макарієви Тучапському, першому епископови галицькому, львівському й каменецькому (він на зразок латинських епископів почав називати себе галицьким).

Що епископство заложене з Метрополії Галицької, це видко із змісту згаданого королівського привилею, де читаємо: „Ми, Жигмонт... звіщаємо... що нам предложено покірне і розумне прохання деяких дворян, підданих наших українських земель, обряду і віри грецької; ми довідалися, що їх духовники з різних околиць Руси і Поділля для переведення ... приневолені удаватися в Молдавію й інші чужоземні краї тому, що їх галицький завідатель і (собору) св. Юрія, у нашім городі Львові, достойний Макарій Тучапський, звичайно названий намістником, котрий досі, (як кажуть), заступає місце митрополита чи там архіепископа галицького і управляє, — не має згаданої влади, щоб сповняти всі обовязки згідно з вимогами обряду, обичаями і вимогами їхньої Грецької Церкви. Вони просили нас з належною пошаною, щоби... змилуватися над ними і назначити їм владикою вище згаданого достойного намісника галицького і львівсько-святоюрського та каменець-подільського Макарія Тучапского. Разом з тим щоб віддати йому всі доходи і входи, якими цей галицький намістник до нині користувався і котрими управляв. Спонукані проханнями тих підданих ми годимося і хочемо цього намістника, достойного Макарія Тучапського настановити владикою; також постановляємо, щоб це становище владики могло бути вивисшене до становища їх митрополита київського, коли виповнить усе, чого вимагає обряд їх віри так, щоб міг управляти ними по закону. Оцьому владиці Макарієви Тучапському даємо і його власти підчиняємо всіх загально і особисто священиків, попів, їх церкви, синагоги (! — Ред.) і манастирі, які находяться на Руси й Поділлю. То значить церкву галицьку митрополичу, якою давніше завідував архіепископ або митрополит. Вона в їх народній мові називається Крилосом... Також манастир Унівський... і всі приналежности під якими би вони іменами не існували, підданемо під владу цього владики і приписуємо"...

З оригінальної грамоти наданої Макарієви, київському митрополитови і писаної на пергаміні з привішеною печаткою, виданої в Новгородку дня 10. лютого 1549 року видко, що вона потверджує установлення капітули або собору крилошан львівським епископом Макарієм Тучапським, першим епископом галицьким, львівським і каменецьким. Ця грамота була написана мовою українською і в ній читаємо такий вступ: „Ми, Макарій, архіепископ-митрополит київський і пр. чиним знакомито... кому відати треба... що тота епископія Митрополії Галицької від кількасот літ загинула і була занапащена, не маючи пастиря, свого епископа, в тих славних містах у Галичі, у Львові, в Камінці Подільській; тому государ наш, святої і славної памяти Його Милость Жигмонт і великий князь Литовський, коли побачив, що в тих столичних містах хвала божа не мало збілила, а головна люди, стадо Христове без пастиря свого були, тому Його Королівська Милость на бажання деяких Панів Ради зволив єпископа настановити і надати це єпископство славутному Макарію Тучапському. Отже ми, згідно з волею і наказом Государським того Макарія на єпископство Митрополії Галицької освятили — і поблагословили".

А що Митрополія Галицька і з неї заложене єпископство Галицьке, Львівське і Каменецьке були в старину відділені від Митрополії Київської, це слідно із потверджуючої грамоти Пресвітлішого Льва, належного Князя Руси, даної „Григорію Митрополитови Галицькому і попам крилоським на знані місцевости з підданими, лугами, лісами, десятинами і пр. згаданому Григорію, Митрополитови Галицькому і його наслідникам у присутности Кипріяна, Митрополита Київського, в році від сотворення світа 6809, а від Христового різдва 1301 року в четвер, дня 8. березня". Ця грамота була вселаскавіше тоді надана, а світлі польські королі Стефан у Варшаві на загальнім соймі, відбутім послідного дня місяця січня 1581 р. і Жигмонт Третій, також у Варшаві на загальнім соймі, відбутім 1. жовтня 1592 р. її потвердили. В акти городські галицькі ця грамота була внесена найближчого дня в році 1642. в суботу після празника Різдва Пресв. Діви Марії, принята і вписана, а в ній читається: „А се я Князь (Лев) син короля Данила... на слату Богу і Пречистої Його Матери в церкві її успення крилоським попам соборної Митрополії Галицької (а понижче)... ми придали з нашого і княжих маєтків... і дані Медові, виходи і борти і рибні ловлі і даємо рибні озера в церкви святої Богоматери, митрополії нашому Григорію, а по нім будучим архієпископам, як кому Бог дасть державти... (а при кінці): А при тім були митрополит київський Кипріян, владика перемиський Ларіон і князь Андрій Ярославич".

У другій грамоті того ж українського князя Льва, даної церкві св. Николая що стоїть на Львівськім передмістю (в Галичі згадується про галицького митрополита Йосифа: „Се я, Лев, князь Землі Руської... на свідоцтво тому дали ми грамоту і привилей... у приявности пречеснішого митрополита галицького Йосифа з Крилоса, Андрея князя і проч... у Львові в суботу 8. жовтня року 6800 (1292). Писець наш Викторин".

Хоч на підставі старичного звичаю ці три єпископства, а це Галицьке, Львівське, і Каменець-покільське вичисляються разом, то наділі не було ніколи трьох окремих єпископів, але все стояв на чолі тих епископств один галицький митрополит. Таксамо і після переміни митрополії в єпископство і за часу його відновлення королем Жигмонтом в р. 1533 (а властиво в 1539) від тодішнього єпископа Макарія Тучапського аж до сьогодні все у тих трьох головних містах і їх округах управляв вірними лише один первосвященик, а між їх наслідниками находжується і я.

(Так писав єпископ Лев Шептицький у вище поданім письмі. — Ред.)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВРАЖІННЯ З ЮВИЛЕЙНОГО СВЯТА У ВИНДЗОР.

З нагоди 50-ліття Українського Народного Союзу мав я нагоду відвідати союзову громаду у Виндзорі, Канада. Виндзор лежить в Канаді, але лише через ріку від Дітройту, отже своїм зовнішним і внутрішним виглядом зовсім не ріжниться від американських міст. Одинокою замітною ріжницею є хіба те, що нема шинків, як у нас в Америці. Люди пють, як в нас, але дома. Робітники так само одягнені працюють в таких же самих чотирогранних фабриках з червоної цегли. Многі з них денно переходять до Дітройту, де працюють вже літами.

Ювилейне Свято 50-ліття святкувала українська громада в неділю дня 29. жовтня дуже гарно в домівці Українського Національного Обєднання, або як в Канаді коротко кажеться — УНО.

Домівка УНО це гарний муpований будинок на гарній і живій вулиці. Виндзору. Здвигнули його члени У. Н. О. власними силами тому кілька літ і саме тепер його вже сплатили, бо вислали до У. Н. Союзу останню морґеджову рату. Коло цеї домівки гуртується союзове життя, там працюють такі народні робітники як: головний радний Павло Дуда, секретар 341-го відділу У. Н. Союзу О. Червак, предсідник тогож відділу Олекса Косіковський, господар дому і предсідник філії УНО Ф. Мартинюк, Остап Лисий, проф. Ковальський, який має дуже гарний мішаний хор, та інші. Це все люди нової дати, що бачили світ і вміють з людьми жити, щоби послух мати. А послух мають, бо в часі ювилею не треба було просити людей до праці: Там кожний має згори призначене заняття і нема зовсім метушні, як у нас в Шікаго, що треба все бігати по салі і всіх закутинах, бо треба змінити людей при дверях, за барою чи треба післанця. Там кожний своє робить і не викручується; кожний працює, тому успіх є і дім за 5 літ сплачений. Навіть діти у Виндзорі не дармують. Підчас забави в часі павзи продають різного роду тікети, на базар, балі, і т. п. І люди не тікають від дітей, але купують. Отже хоч Виндзор це якби Америка, то люди там відмінні. Домівка пригадує українську читальню в Західній Україні з портретами визначних українських діячів. Ніде в Америці по наших Народних Домах не сказано, що мається робити з недокурками, тому їх кидається на підлогу і придопчується, як є час, або лишається докурювання самому. Через те підлоги наші знищені, а у Виндзорі вощені, білі, бо там є осторога на дверях: Геть з недокурками, до сплювачки.

Канадійські українці, з якими я мав нагоду бачитися, це переважно повоєнна еміграція. Дуже добрий організаційний матеріял, бо перейшли трудної організаційного життя на Західній Україні під Польщею. Многі з них це бувші стрільці Української Армії. Стрічав фармера з Гемилтону, що служив при Київських Січових Стрільцях в першому панцирному дивизіоні. Шкода, що забув його прізвище. Приїхав він з родиною до Виндзор на Ювилей У. Н. Союзу. Професор Ковальський працює у фабриці, а вечерами вчить хор, що знаменито співає стрілецькі пісні. Перший раз на американському континенті чув гими „Родились ми в великую годину", випав дуже зворушаюче. Американські хори (в околиці, Шікаго) стрілецьких пісень не вправляють. Слухачі концертової програми поводилися без зайвих відкашлювань і уважно слухали програми.

Треба ще додати, що до Виндзор приїхало на ювилей теж багато союзовців з Дітройту. Бачив там головного контрольора д-ра А. Кібзея з дружиною, головного радного В. Дідика з родиною, і таких визначних союзовців, як Степана Левкута з родиною і Ф. Гузіля.

Був гарний бенкет! Обід приготовили жінки з О. У. К. (Організація Українок Канади). Підчас бенкету говорили короткі промови, привіти, го що.

Дуже влучну промову виголосив проф. Атаманець диригент хору „Думка" з Дітройту. **Він назвав Український Народний Союз колиською української культури в Америці і поза нею.** Отже говорив він, коли говоримо про У. Н. Союз, то нам це треба мати на увазі, а не лише думати про обезпечення або погребову організацію. Український Народний Союз, говорив він дальше, це інституція, що дбає про одно і друге, дбає про все те, що всім нам дороге, що дороге всьому українському народови.

З того, що міг я бачити за один день, можу ствердити, що слушне є твердження головного радного Дідика, що Виндзор став в Канаді американським Шамокином, себто завязком великої союзової громади в Канаді. В Канаді, як бачу, працюють всі для успіху доброї справи!

Степан Куропась,
головний контрольор У. Н. С.

ЧИ ВИ ВЖЕ ПРОЧИТАЛИ НАЙНОВІШУ КНИЖКУ У. Н. СОЮЗУ?

Між тими десятками книжок, що мені вдалося останнім часом поширити між нашими людьми в місті Дітройті в звязку з акцією ширення правди про Україну та український нарід, був і „Ювилейний Альманах", виданий У. Н. Союзом у память 50-ліття його істнування. А що про ту останню книжку наші люди, а зокрема Союзовці, назагал ще мало знають, то хочу сказати кілька слів про те враження, якого я зазнав, коли прочитав цей Альманах.

Отже треба спершу сказати, що не є „Союзова" книжка в тому значінню, що там тільки пишеться про У. Н. Союз. Це є книжка про ціле наше життя в Америці, давне і тепершнє. А і про Союз пишеться не одно таке, чого ми досі не знали, або добре не знали. Бо ми звикли часто міряти У. Н. Союз міліонами долярів і десятками тисяч членів. Але як добре призадумаємось над тим, що зібране в Альманаху, то побачимо, що Союз зробив велике батьківське діло для цілої нашої іміграції, як і вірно помагав цілому українському народови вийти з нещастя і неволі. Хто перечитає Альманах, то інакше буде говорити з тими, що до У. Н. Союзу не належать, бо матиме багато що говорити, що їх зацікавить. Професор Манінг дає нам добру науку, як треба глядіти на культурну діяльність такої організації як У. Н. Союз з американського боку. Ще й каже нам, що такої організації треба буде й надалі з українського боку.

Хто прочитає те, що зібране в Альманаху, той почується сильнішим, більше вдоволеним і заохоченим до дальшої праці. Є там таке, що іде тільки до розуму. Є таке, над чим можна заплакати. І є таке, над чим можна і посміятись. Будьмо вдячні тим усім, що написали до цього Альманаху, що зібрані наші здобутки, що описали наше життя. Цей Альманах це наша рідна книжка, яка повинна опинитись якнайскорше в кожній свідомій українській хаті й бути її прикрасою, бо вона гарно видана, в гарній оправі й на гарному папері.

В. Дідик,
гол. радний У. Н. Союзу.

More than 18 million Junior Red Cross members are turning out articles for the armed forces among their many activities, as shown in this new 1944 Enrollment for Service poster by the artist, Al Parker.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На ціли Конгресового Комітету жертвували: М. Фурка передав $30.50 як жертву зо збірки на Листопадовім Святі в Джерзі Сіті, Н. Дж.; Н. Семотюк з Мінеаполіс, Мінн., $5.

Українсько-Американський Допомоговий Комітет.

Всі запити слати на адресу:
UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
847 N. FRANKLIN STREET
PHILADELPHIA 23, PA.

Програ у воєнні часи.

Два тижні жінка подавала чоловікови рибу на вечерю, як він приходив з роботи. Раз якось чоловік застановився над тим і питається жінки: „Що сталося з червоними найковими значками, що я не бачу ніколи мяса на столі?" — „Ой, я програла їх вчасі гри у візка" — оправдувалася жінка.

ПОМСТА БУДДИ

Немало я здивувався, коли зайшовши до великого голю гостинниці в Пенангу застав там мого приятеля Фреда Тровлєра. При ньому була оригінальна декорація — майже порожня пляшка содової води. Він сидів з розбуханою чуприною і шкляними очима.

Скарб у джунглі.

Коли я поздоровив його, він спершу видивився на мене, відтак його очі блиснули і він підскочивши з місця кинувся мені в обійми.

— Небо післало мені тебе — вигукував він захоплений.

— Що тобі трапилося? Потребуєш грошей? — запитав я і визволився при тім з його обіймів.

— Грошей? Ні, тебе я потребую! Ти мусиш іти зі мною.

— Куди, якщо можна запитати?

— Здобудемо скарб — заявив він розрадуваний, не відповідаючи безпосередньо на мої питання.

Імовірно якась нова думка гідна Фреда. Проте я почав слухати зацікавлений його оповідання. А він оповідав захоплений, що в одній старій святині, яка міститься десь у глибоких джунглях Індокитаю, можна знайти казочні скарби, в істнування дорогоцінних, неімовірної величини дорогих каменів я теж не вірив. Тільки подорож у невідоме приманювала мене. Бажання пережити пригоду жажда побачити те, чого ще ніхто не бачив, лучила нас справді зі собою. Фред так довго гуляв з сином одного індуського князя, доки той не виявив йому тайни.

Зі шкіцами крізь праліс.

Два дні пізніше виїхали ми до Сінгапуру і відтак знову по двох днях до Кольону. Відти знову майнули ми до Пнемпену, головного міста Камбоджі, положеного над Меконгом. Там поробили ми останні підготування до подорожі. До Конгу положеного на далекій півночі тієї провінції, майже над кордоном Сіяму, виїхали ми з анамітами на ослах. Далі мусіли ми вже самі пробиватися.

Без більших пригод добилися ми до Конгу. Щойно там почалися труднощі. Нариси карти, що їх Фред мав зі собою, виявилися дуже неточні і найважніше — поведінка тубільців вказувала нам різко на те, що ми не можемо надіятися від них ніякої помочі, особливо тоді, якби вони відкрили наш плян.

Між Меконгом та його допливом Бідінґі простягалися ідійські заплілені пропасницею мочаруваті ліси, в яких аж роїлося від злобних гадюк. Також і тигри не були там ніякою невидальщиною. Та саме в тій найглибшій і найдикшій гущавині лежала десь стара святиня. Нам не залишалося нічого іншого, як іти навманя крізь гущавину, кермуючися далі неточними нарисами.

Чергового дня, коли ми опинилися в непрохідній гущавині ліян і коли здавалося, що вже не зможемо поступити вперед, найшли ми дику, зарослу доріжку-стежку. Ми пішли нею. Під вечір стрінули ми першу людину, буддійського священика, якого гострокінчаста жовта шапка вказувала на якусь високу рангу. Він оглянув нас недовірчиво і почав випитувати „куди й за чим“.

Пересторога.

— Ми є дослідниками природи — брехав Фред безличню — і хочемо дістатися до Уліну.

— А, то ви сильно накладаєте, панове, — замітив будист по короткій надумі. — Ви повинні радше держатися корита Меконгу.

— Так, але не маємо човна і крім цього хотілиб ми знайти ще деякі рідкі роди рослин.

— Тут можете знайти лиш пропасницю і помсту Будди, якщо ви скаламучуєте його спокій.

Цими словами жрець переконав нас, що ми на добрій дорозі.

— Чим же непокоїмо Будду, коли ми лиш рідкі рослини шукаємо і збираємо. Невже тут є якісь святощі, чи святі місця, яких не можна переступити?

— О, ні, — відповів лями сміючися — але Будда є скрізь і коли хтось непокоїть спокій неторкненої досі природи, непокоїть теж таким чином і його самого.

Коли ми приобіцяли, що підемо далі простою дорогою до Уліну, Жрець запросив нас на скромну вечерю і нічліг. І справді найближчого ранку ми змінили напрям, але тільки на те, щоб небавком завернути знову на зарослий шлях. Пізно пополудні праліс раптом урвався, заяснило світло і ми станули на площі, на якій не було вже високих дерев, лиш куці. По середині стояло щось гейби велитенський левчоловік із безчисленними ногами і дико вишкіреними зубами, імовірно вирубаними зі скали. На сторожі тієї дивоглядної будови стояли два могутні камяні слоні.

Віч-на-віч із богом.

Обережно підступили ми ближче і відкрили раптом за статуєю вхід, який імовірно вів кудись у глибину. Ми не хотіли один перед одним виявити острах і неясне почування непевности і тому завагавшися лиш хвилинку, ми ввійшли в коридор. По 20 хвилинах ми могли бути на яких 5 м. під землею — наш коридор розгалужувався в різні бічні ходи. Ми пішли одним із коридорів до просторої салі-голю з прегарними колюмнами. Все тут задержалося ще в здоровому стані, але ніде не було ні сліду з тих скарбів, що про них Фред говорив. Переполошені почали ми далі блукати по бічних сходах, коли раптом станули очаровані небувалим видом.

Будда з туркусовими очима.

Перед нами стояла велика-величезна статуя Будди. Очі статуї творили великі як пястук туркуси, на ризи складалося безліч прегарних смараґдів, перетикані чистими, блискучими діямантами. Біля витягненого рамени бога стояв жертвіник, на якому лежав неімовірно великий червоний як кров рубін.

Фред підійшов обхоплений гарячкою ближче, станув на цоколі і наблизився до жертвіника.

Я все ще стояв при вході очарований, коли раптом мені здавалося, що статую пройшли гейби непомітні дрижки. І саме в тому менті я побачив, як простягнене рамя Будди почало рухатися і грозило, що здавить Фреда в обіймах. Я скрикнув пронизливо. Несамовитий гомін пішов по святині, здавалося, що сотні демонів почали раптом сміятися і я на секунду наче задеревів зі страху. Відтак я скочив на ступні і майже в останній секунді встромив свій важкий кріс між кадовб і рамя таємничого бога.

Фред був у тій хвилині такий зацікавлений скарбами, що не запримітив небезпеки. Він зорієнтувався щойно тоді, коли праве рамя Будди його схопило і придавило до статуї.

Мені здавалося, що я чув, як його кости тріщали і я вважав його вже за страченого. Та я мимоволі стримав головне рамя, яке було би Фреда задавило на смерть і друге рамя могло його лиш сильно схопити.

Довгі, як вічність години проминули, заки я вспів чортівський механізм вікрити і зруйнувати, щоб визволити приятеля з жахливих обіймів.

Ще один останній погляд кинули ми на грізну ситуацію, яка нагло нам такого страху і яка далі погрожувала різними несамовитими тайнами і без ніяких скарбів пустилися в поворотну дорогу, щасливі, що нам взагалі ціло вдалося з цієї халепи вийти.

АДРЕСА
СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КАНАДІЙСЬКИХ ВОЯКІВ У ЛОНДОНІ:
UKRAINIAN CANADIAN SERVICEMEN'S ASSOCIATION
The Vicarage, 218 Sussex Gardens
Paddington, London W. 2, ENGLAND.

АДРЕСА
КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ:
UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE,
711 McIntyre Building,
Winnipeg, Manitoba, CANADA

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. — **Річні збори** Тов. Запорозька Січ, від. 284, відбудуться в суботу, 9. грудня, в годині 7:30 ввечір, в гали У. Н. Дому, 1020 Норт 9. стр. На тих зборах буде вибір уряду на 1945 рік. — За уряд: Н. Гудима, предс.; О. Петришин, кас.; І. Василюка, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Відділ 280 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. грудня, в годині 2. пополудні, в У. Г. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве. Рівнож пригадується всім членам, щоби постарались заплатити всі свої належитости на час, тому що це останній місяць в році то треба висилати рахунки на час до гол. канцелярії і у відділі для контролі. — За Уряд: О. Запоточний, Р. Рубльовський.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 10. грудня, в 2. год., в Набожинського. Просимо членів прийти на збори на означений час. — І. Шегере, предс.; Д. Федина, кас.; Н. Лісний, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. — Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 10. грудня, в укр. правосл. галі на Нюпорт Еве., точно в годині 1:30 пополудні. Взиваємо всіх членів прийти на ці збори, бо буде звіт відділових урядників і контр. комісії з цілого року, та вибір уряду на 1945 рік. Цілий рік мало ходили члени на збори, то прийдіть хоч на річні збори. Прийдіть точно, бо декотрі урядники мусять іти до роботи. — За уряд: В. Шишка, предс.; А. Бодник, кас.; Л. Демчук, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 325, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться вн суботу, 9. грудня, точно в 8. год. ввечір, в У. Н. Домі, 216 Ґренд ул. Шан. члени, старайтеся прийти на час, і приведіть зі собою нових членів. У цім ювилейнім році ми повинні подбати трохи більше про нових членів. Нам потрібно ще кількапайцять членів до наложеної нам квоти. Тож сповнім свій обовязок і виповнім квоту на цих зборах. Річні збори є дуже важні, тому ваша приявність конечна Неприявний член буде підлягати карі згідно зо статутом. Довгуючі члени мусять вирівнати свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. Буде вибір уряду на 1945 рік і багато інших справ є до полагодження. — За уряд: І. Малик, пр.; В. Троць, кас.; П. Малицький, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — **Річні збори** відділу 312 відбудуться в суботу, 9. грудня, в церковній гали, в 8. годині ввечір. Просимо всіх членів і членкиць явитися на збори, бо буде вибір уряду на 1945 рік. Хто не явиться на збори заплатить 1 дол. кари. Хто хоче вписатися до У. Н. Союзу, того щиро витаємо. — За уряд. Д. Дусилович, предс.; В. Хміль, кас.; С. Завадовський, секр.

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й. — Повідомляємо членів, що **річні збори** Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211, відбудуться в суботу, 9. грудня, в годині 7:30 ввечір, в церковній гали, 35 Варен ул. Просимо членів і членкиць місцевих і з околиці прийти на ті збори, бо буде звіт уряду і котрольорів за цілий рік та вибір уряду на 1945 рік. Неприявний на цих зборах член підлягає карі згідно з ухвалою. — За уряд: В. Ґеба, предс.; Г. Монастирський, кас.; Т. Соколовський, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268, відбудуться в суботу, 9. грудня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 2171 Вакелінґ ул. Просимо членів прийти на збори в означений час, бо є важні справи до полагодження. Пригадуємо довгуючим членам, щоби по можливости сплачували свої залеглости. Просимо також не забувати за приєднування нових членів. — В. Питель, предс.; Г. Миналюк, кас.; П. Омелян, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 10. грудня, в 1. годині попол., в домі Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: П. Мельник, пр.; І. Потучко, рек. секр.; М. Паранич, фін. секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в суботу, 9 грудня, в год 7:30 ввечір, в гали У. Н. Дому, 212 Фултон Ст. Обовязком кожного члена є явитись на час, бо будуть важні справи до полагодження. Буде звіт урядників і контр. коімсії, та вибір урядників на 1945 рік. Будемо принимати нових членів і дітей, тому хто ще не вписав своїх дітей, хай старається вписати цего місяця. — За уряд: Я. Лешак, предс.; П. Пілат, кас.; П. Останчук, фін. секр.

ПІТСФІЛД, МАСС. — Тов. ім. М. Грушевського, від. 150, повідомляє своїх членів і членкиць, що **річні збори** відбудуться в неділю, 10. грудня, в 1. год. пополудні, в церковній гали. Просимо прийти на час, бо буде звіт і вибір уряду на 1945 рік. На цих зборах буде організатор п. А. Маланчук і скаже нам дещо цікавого. Тепер закінчується ювилейний рік нашого Союзу, постараймось про ще пару членів, котрих нам бракує до 50. Це буде дуже славно для нашого відділу, як ми так закінчимо ювилей нашого Батька-Со юзу. — За уряд: М. Дарук, предс.; А. Гуска, кас.; О. Яремій, секр.

ТОЛІДО, О. — Бр. св. О. Николая, від. 167, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 10. грудня, в часі й в місци як звичайно. Обовязком кожного члена є прийти хоч раз на рік й полагодити важні справи. Буде вибір уряду на 1945 рік. Цего року є 50-літний ювилей У. Н. Союзу і всі відділи стараються приєднати нових членів, а як наш відділ в тій справі стоїть? Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1; кара буде стягнена при першій вкладці. — І. Кульматицький, секр.-кас.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в суботу, 9. грудня, в годині 8. ввечір, в укр. прав. галі, 675 Савт 19 ул. Просимо прийти на час. Буде звіт контр. комісії і вибір уряду на 1945 рік. — Т. Боднар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, відбудуться 10. грудня, в годині 12:30 пополудні, в гали Горожан, 847 Норт Френклин ул. Взиваємо місцевих і позамісцевих членів прийти і вирівнати свої довги. Члени, котрі забрали тикети на представлення, мають на цих зборах їх звернути, або гроші за них. Просимо членів старатися доповнити ту квоту нових членів, яку нам призначено. — За уряд: І. Халамбура, предс.; С. Пилюк, кас.; В. Бідей, секр.

ТАРЗАН, ч. 1086. Небезпечне рішення.

A GIRL CAME RUNNING UP. "I'M A REPORTER," SHE SAID EXCITEDLY; "GEE, THIS IS THE GREATEST STORY EVER."

NERVOUSLY SHE LIT A CIGARETTE, AND THE FLAME CAST A GLOW OVER HER FACE.

THE JUNGLE LORD NOTED THAT THE BLOOD-SHOT EYES OF THE GORILLA WERE FIXED ON THE GIRL.

THEN TARZAN CONCEIVED A BREATH-TAKINGLY DANGEROUS PLAN. FAILURE WOULD RESULT IN HORRIBLE TRAGEDY; YET THERE WAS NO OTHER WAY OUT. HE MUST TAKE THE RISK.

До Тарзана підбігла дівчина. „Я репортерка“, сказала. „Що це за гарна буде новина!“

Вона нервово запалила папіроску й світло освітило її обличча.

Тарзан помітив, як очі горила вліпилися на дівчину.

Тоді Тарзан придумав небезпечний плян, которого невдача могла би скінчитися страшною трагедією. Але він не бачив іншого виходу.